

हरित संदेश

दिलीप कुलकर्णी

पर्यावरणाच्या अनेक समस्या
आज जाणवत आहेत.

त्या निर्माण होण्यास जबाबदार आहोत आपणच.
अन् म्हणून त्या सोडवण्याची जबाबदारीही आपलीच आहे.
त्यासाठी काय करता येईल हे सांगणारे हे हरित-संदेश.
नुसते शब्दांतून नव्हेत; तर कृतींतून देण्याचे !

पर्यावरण

छात्र प्रबोधन प्रकाशन, पुणे

किंमत ₹ ३०

jpprakashane.org या संकेतस्थळावर उपलब्ध

हरित संदेश

दिलीप कुलकर्णी

‘छात्र प्रबोधन’
ज्ञान प्रबोधिनी
५१०, सदाशिव पेठ,
पुणे - 411030

प्रकाशक व मुद्रक

प्रा. महेन्द्र सेठिया

संपादक, 'छात्र प्रबोधन', ज्ञान प्रबोधिनी, पुणे ३०.

☎ ०२०-२४२०७१७५

संकेतस्थळ : www.chhatraprabodhan.org

अक्षर जुळणी

छात्र प्रबोधन, ज्ञान प्रबोधिनी, पुणे.

मुखपृष्ठ व अंतर्गत सजावट

श्री. गिरीश सहस्रबुद्धे

लेखक व प्रकाशन हक्क

श्री. दिलीप कुलकर्णी

प्रथम आवृत्ती : सौर श्रावण, शके १९२६ (ऑगस्ट २००४)

सातवे पुनर्मुद्रण : सौर फाल्गुन, शके १९४४ (फेब्रुवारी २०२३)

(या पुनर्मुद्रणासह एकूण छापलेल्या प्रती २२,०००)

किंमत : रु. ३०/-

(५० किंवा त्याहून अधिक प्रती खरेदी केल्यास २५% सवलत मिळेल.)

वितरण

छात्र प्रबोधन, ज्ञान प्रबोधिनी, पुणे ३०

ऑनलाइन खरेदीसाठी jpprakashane.org / amazon.in

प्रस्तावना

‘पर्यावरण’ हा शब्द, तो विषय, ती संकल्पना आता आपल्याला नवी नाही. नित्य परिचयाची अशी ती बाब आहे; पण दुर्दैवानं, हा परिचय आपल्याला होतो आहे तो पर्यावरणाच्या समस्यांमधून. गाडी का बिघडली हे बघताना गाडीची रचना माहीत व्हावी, तसा काहीसा हा प्रकार आहे.

या साऱ्या समस्यांना जबाबदार आहोत आपणच. तुम्ही आणि मीच अन् म्हणूनच त्या सोडवण्याची जबाबदारीही आपलीच आहे. समस्या मोठ्या आहेत, जागतिक आहेत. कोणी एकजण त्या सोडवूही शकणार नाही; पण प्रत्येकानं आपली जबाबदारी ओळखून छोटी सोपी उत्तरं दिली, तर त्यांचा एकत्रित परिणाम म्हणून समस्या सुटतील. निदान त्या कमी होण्याच्या दिशेत आपली वाटचाल सुरू होईल.

ही उत्तरं अर्थातच कृतीतून द्यायची आहेत. अशा काही कृती सुचवणारी ही पुस्तिका. वैयक्तिक, पारिवारिक किंवा सामाजिक पातळीवर आचरण करण्याच्या ह्या कृती आहेत.

केवळ ह्या कृतींनी सारं काही होईल असं मानता येणार नाही; पण त्यातून एक होईल : पर्यावरणासाठी आपल्याला काहीतरी सतत केलं पाहिजे असं आपल्याला वाटू लागेल. त्यातून आपण अधिकाधिक पर्यावरण-स्नेही जीवन जगू लागू. त्या हेतूनं तर हा लेखन प्रपंच! ‘गतिमान संतुलन’ आणि ‘छात्र प्रबोधन’ ह्या मासिकांतून प्रसिद्ध झालेली ही लेखमाला आता पुस्तकरूपानं प्रसिद्ध होऊन अधिक चिरस्थायी बनत आहे आणि अधिक जणांपर्यंत पोहोचत आहे ही आनंदाची गोष्ट आहे.

लेखक

हरित संदेश - अंतरंग

१. इंधन नको-प्रदूषण नाही,
सायकलसारखं वाहन नाही... । ७ ।
२. राहणीमानाचा टिकवून दर्जा,
घराघरात वाचवू ऊर्जा... । ९ ।
३. कागदाची बचत,
म्हणजे वृक्षांना जीवदान!... । १२ ।
४. गरज ऊर्जा-बचतीची,
आईस्क्रीम-शीतपेयांवरच्या बहिष्काराची... । १५ ।
५. कलमी फळांचा सोडू हव्यास,
जैविक विविधतेची धरू कास!... । १७ ।
६. अष्टदिशांना उधळा बीजे फळाफुलांनी बहरू दे
सौंदर्याने नटु दे सृष्टी श्रेय नसे हो यापरते!... । २० ।
७. गणेशमूर्ती मातीची,
पर्यावरणाच्या हिताची!... । २३ ।
८. प : पाटीचा,
प : पर्यावरणाचा... । २६ ।

९. प्रदूषण, कानठळ्या – होऊ सावध,
फटाकासुराचा करूया वध... । २८ ।
१०. एकावेळी जेवण सर्वांचे,
बचत ऊर्जेची, धागे स्नेहाचे... । ३१ ।
११. तिळगूळ खाऊन गोड बोला,
सौरशक्ती वापरून प्रदूषण टाळा!... । ३४ ।
१२. पेटीत अन्न शिजवतो सूर्य,
पर्यावरणासाठी मोलाचे कार्य!... । ३६ ।
१३. बचत अन्नाची, बचत ऊर्जेची,
काळजी आरोग्याची – गरज शाकाहाराची!... । ३९ ।
१४. करू कचऱ्याची होळी,
नको वृक्षांचा बळी... । ४१ ।
१५. खरेदीला नेऊ कापडी पिशव्या,
हलकी होईल प्लॅस्टिकची समस्या!... । ४४ ।
१६. साधे-छोटेपण समारंभांचे,
पर्यावरणाच्या हिताचे!... । ४७ ।
१७. धागे सुताचे-
धागे सुखाचे!... । ५० ।
१८. पुनर्वापर साधनसंपत्तीचा,
मंत्र पर्यावरण-संवर्धनाचा!... । ५३ ।